

Krajinný ráz

Pojem krajinný ráz je petrifikován v odborné terminologii jako terminus technicus. O specifických rysech a znacích a mnohem více se dozvíte v tomto odborném textu.

Krajinný ráz, kterým je zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti, je chráněn před činnostmi snižující jeho estetickou a přírodní hodnotu. Ráz krajiny je dán specifickými rysy a znaky, které vytvářejí její rázovitost – odlišnost a jedinečnost. Ráz krajiny vyjadřuje nejen přítomnost pozitivních jevů a znaků, ale též kulturní a duchovní dimenzi krajiny. Přírodní, kulturní a historická charakteristika se projevuje soustavou znaků, které je možno v krajině identifikovat. Tyto znaky mají dvojí charakter. Je to na jedné straně přítomnost určitého jevu a jeho význam ve struktuře přírodních nebo civilizačních složek a na straně druhé vizuální projev takového jevu v krajině scéně, přičemž vizuální projev (uplatnění v krajině scéně) může vytvářet estetické hodnoty, harmonické měřítko a harmonické vztahy v krajině. Různé části – místa a prostory v krajině – se navenek odlišují rozdílně a rozdílná je i jejich krajinná scéna. Lze tedy odvodit, že je krajinný ráz v pojetí zákona dán přírodní charakteristikou, kulturní a historickou charakteristikou a jejich vizuálním projevem v krajině scéně.

Pojem krajinný ráz je díky zákonné úpravě petrifikován v odborné terminologii jako terminus technicus. V cizích zemích pak tomuto pojmu odpovídá obecnější pojem „charakter krajiny“ (Landscape Character, Landschaftscharakter), který už není tak specificky zabarvený ve svém významu a je vyjádřený především morfologií terénu, charakterem vodních toků a ploch, vegetačního pokryvu, osídlením, technickou infrastrukturou a hospodářským využitím krajiny.

Charakter krajiny je fenoménem, který se vyznačuje dvěma důležitými vlastnostmi. Je to proměnlivost a neopakovatelnost. Neobyčejná rozmanitost přírodních a kulturních podmínek se projevuje v různých podobách obrazu krajiny – vnějšího projevu vnitřní struktury přírodních a kulturních prvků, struktur a procesů. Důvody proměnlivosti a neopakovatelnosti charakteru krajiny tkví v přítomnosti a nepřítomnosti určitých znaků, v jejich vizuálním projevu, výraznosti a jedinečnosti, v jejich kombinaci a prostorových vztazích. Poznání podstaty charakteru krajiny je obtížně uchopitelné. Přesto se jeho vyjádření věnuje literatura, výtvarné umění, hudba i věda, např. estetika.

Samotná ochrana krajinného rázu se týká nejen území s jeho zvýšenými hodnotami (zvláště chráněná území a přírodní parky), ale i ostatní krajiny. Celoevropsky přijatý standard předpokládá, že existuje zájem na celoplošné ochraně krajinného rázu jako součásti kulturního dědictví minulosti a příznivého životního prostředí budoucích generací. Orgány ochrany přírody mají za cíl chránit nejen zvláště chráněná území a vyjmenované druhy rostlin a živočichů, ale mají aktivně přispívat k péči o celé území bez zbytku, zejména z hlediska zachování bohatosti a pestrosti krajinných typů, jejich estetických a přírodních hodnot. Ochrana krajinného rázu je ochranou obecnou, platí tedy na celém území státu.

Ministerstvo životního prostředí vydalo ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj, odborem územního plánování Metodický pokyn k uplatňování ochrany krajinného rázu dle § 12 odst. 4 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a

krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Určité průniky tohoto pojmu obsahují i jiné právní normy, zejména [zákon o státní památkové péči](#) či stavební zákon.

Aby bylo krajinu (krajina) a její krajinný ráz možné chránit, je nutné popsat a vyhodnotit znaky a hodnoty, které krajinný ráz dané krajiny utvářejí. Dále se hodnotí vlivy navrhovaných záměrů na tyto znaky a hodnoty, tj. zásahy do krajinného rázu, nebo se provádí hodnocení území z hlediska krajinného rázu a stanoví se opatření k jeho ochraně. Zvýšená pozornost je problematice věnována v chráněných krajinných oblastech, kde je zachování harmonického obrazu kulturní krajiny a omezení případných rušivých vlivů významným předmětem zájmu.